

TRẢ BÀI VIẾT SỐ 3

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

– Nắm được đặc điểm và các yêu cầu của đề văn ở *Bài viết số 3* ; đánh giá được những ưu điểm và nhược điểm trên cả hai phương diện kiến thức, kĩ năng ; nắm vững hơn cách làm bài văn nghị luận về một ý kiến bàn về văn học.

– Rèn luyện kĩ năng phân tích đề, lập dàn ý, tự nhận xét và biết cách sửa chữa các lỗi trong bài viết.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

a) *Bài viết số 3* tập trung vào loại bài nghị luận về một ý kiến bàn về văn học. Các ý kiến nhận định có thể về lịch sử văn học, có thể về lí luận văn học. Vì thế, cần tập trung đánh giá năng lực của HS ở các phương diện sau :

– Những hiểu biết cơ bản về lí luận văn học, đặc biệt là về đặc trưng của văn học nói chung, đặc trưng của thơ nói riêng. Về lịch sử văn học, cần nắm vững bài *Khái quát văn học Việt Nam từ Cách mạng tháng Tám 1945 đến hết thế kỉ XX* với các nội dung chính như bối cảnh lịch sử, các đặc điểm lớn, các đề tài và cảm hứng chủ đạo, các tác giả, tác phẩm lớn, v.v. nhất là các tác phẩm thơ đã và đang học trong phần Văn học. Các kiến thức về lí luận văn học và lịch sử văn học đòi hỏi rất chính xác, khách quan, không tự ý thêm bớt, không hiểu theo ý chủ quan của riêng mình được, vì thế GV nên chú ý để nhắc nhở HS khi chấm và trả bài.

– Kĩ năng phân tích đề, tìm ý và lập dàn ý cho đề văn nghị luận về một ý kiến bàn về văn học. Các đề văn nêu ở *Bài viết số 3* trong SGK không đề cập đến tất cả các đặc trưng của thơ, cũng không yêu cầu trình bày toàn bộ bài khái quát lịch sử văn học với tất cả các nội dung lớn mà chỉ đi sâu vào một phương diện hoặc một đặc điểm nào đó. Vì thế khi đánh giá, GV cần chú ý xem cách hiểu đề và cách triển khai ý trong bài viết có đáp ứng đúng yêu cầu của đề không ; cần triển khai đúng trọng tâm, trọng điểm, tránh việc trình bày tản mạn, dài dòng,...

b) Xem xét và đánh giá những hạn chế (lỗi) của HS khi viết bài nghị luận về một ý kiến bàn về văn học để tổng kết và lưu ý nhắc nhở. Về dạng đề này, HS thường mắc một số lỗi sau đây :

– Kiến thức lí luận văn học không chính xác, nhất là nội dung các thuật ngữ, khái niệm,

– Lí luận dài dòng, vòng vo, luẩn quẩn do không hiểu rõ bản chất của vấn đề lí luận văn học hoặc ý kiến về lịch sử văn học.

– Phần chứng minh thường không bám sát những nội dung lí luận văn học hoặc lịch sử văn học vừa trình bày trong phần giải thích trước đó. Các ý kiến về lí luận văn học hoặc lịch sử văn học không được làm sáng tỏ.

– Không biết triển khai ý cho đề văn, nhất là đề về lí luận văn học ; các ý không theo một lô gích và lập luận thiếu chặt chẽ, v.v.

c) Ngoài các yêu cầu cơ bản vừa nêu, vẫn cần xem xét các kĩ năng viết nói chung, như bố cục (*mở bài, thân bài, kết bài*), các lỗi diễn đạt và trình bày của HS như ở bất cứ bài viết nào. SGK cũng đã nêu lên các yêu cầu để HS suy nghĩ, đối chiếu và tự nhận xét bài viết của mình theo các yêu cầu này (GV lưu ý nội dung tiết *Trả bài viết số 3* trong SGK *Ngữ văn 12 Nâng cao*, tập một).

2. Về phương pháp

Xem yêu cầu về phương pháp đã nêu ở tiết *Trả bài viết số 1*.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phần mở đầu : GV nêu yêu cầu và nhiệm vụ của tiết học.

2. Phần nội dung chính

Cũng như các tiết trả bài trước, tiết *Trả bài viết số 3* có thể tiến hành theo các bước sau :

a) Nêu lại đề và tập trung phân tích, tìm hiểu đề

– Yêu cầu HS nêu lại đề, sau đó chỉnh sửa, bổ sung cho chuẩn xác. Yêu cầu HS xác định dạng đề cụ thể : Đề nghị luận về một ý kiến lí luận văn học hay một nhận định về lịch sử văn học ?

– Phân tích để xác định trọng tâm cần làm sáng tỏ của đề, những kiến thức cần huy động cho bài viết, các thao tác nghị luận và các phương thức biểu đạt cần vận dụng kết hợp.

b) Tổ chức cho HS thảo luận, xây dựng đáp án (dàn ý)

– Hướng dẫn HS tìm ý cho bài viết bằng cách đặt ra các câu hỏi xoay quanh vấn đề cần làm sáng tỏ : Nghĩa là gì ? Đúng hay sai ? Tại sao ? Thể hiện ở đâu ? Có ý nghĩa, giá trị như thế nào ? Có thể rút ra bài học gì ?...

– Hướng dẫn HS lập dàn ý : Ngoài mở bài và kết bài, thân bài của dạng đề này thường trình bày theo lô gích sau :

+ Giải thích ý kiến.

+ Phân tích, so sánh, chứng minh ý kiến.

+ Bình luận, khẳng định hoặc bác bỏ ý kiến.

c) Nhận xét và đánh giá bài viết của HS

– Có thể cho HS tự nhận xét, đánh giá bài viết của mình.

– Có thể cho HS đánh giá, nhận xét bài viết của nhau.

– GV nêu đánh giá chung và chỉ ra các lỗi thường mắc ở dạng đề này như đã nêu ở phần trên.

d) Sửa chữa lỗi của bài viết

Nêu lên một số lỗi điển hình nhất và yêu cầu HS phân tích, sửa chữa.

3. Phần củng cố : Trả bài và biểu dương, nhắc nhở.